

קידושין כט-ב

עניין: ללמוד תורה ולישא אשה

מהרש"א ח"א

הקב"ה מצפה לאדם כו' כיון שהגיע לב' שנין ולא נשא אומר תיפח עצמותיו ב'ו'. אמר שהקב"ה מנפה כו' כדלמריין ניצמות כל שאינו מקיים פ"ו כאלו ממעט הדמות ואמר תיפח עצמותיו לפי שג' שותפין בלדס ומלכזו נכראו העלמות כדלמריין במס' נדה וזה שאינו מקיים פ"ו וממעט הדמות מהעלמות במדה זו תיפח עצמותיו:

מהר"ל דרך חיים פ"ה

מבקש למשול. כי כאשר הגוף הוא בשלימות גידול שלו אז הצורה היא בשלימות ואין הצורה מוטבעת בחומר כמו שהיה קודם זה הצורה מוטבעת בחומר עתה יש לה משפט הצורה, וכמו שהגוף הוא בשלימות כאשר הוא בן שמונה עשרה שנים כך הצורה היא בשלימות כאשר הוא בן עשרים שנה. וזהו אמרם (קידושין כ"ט, ב') כי הש"י ממתין לאדם עד עשרים שנה אם לא נשא אשה אומר תיפח רוחיה, כי בן עשרים שנה הצורה היא בשלימות וראוי שישא אשה שיהיה האיש צורה לאשה. ומה שאמרו כאן כי בן שמונה עשרה לחופה כי החופה רק התחלת הנשואין ובאלו שתי שנים ראוי שתהיה החופה שהיא התחלה בלבד, ולכך אמרו בן שמונה עשרה שנים לחופה, מ"מ לענין העונש אינו נענש רק אחר שהוא בן עשרים ונשלמה הצורה וראוי שיהיה צורה לאשה. ומפני כי הצורה היא בשלימות כאשר הוא בן עשרים והצורה מבקשת למשול על הכל, כי דבר זה נמשך אחר הצורה בודאי, שהרי כתב באיש (בראשית ב) והוא ימשול בך הרי האיש שהוא נמשל לצורה ראוי אליו הממשלה וזה שאמר בן עשרים לרדוף, ולפיכך בית דין של מעלה אין מענישין עד שהוא בן עשרים כי אין בית דין של מעלה מענישין עד שהצורה של אדם בשלימות בלתי מוטבעת בחומר, כי כך ראוי לבית דין של מעלה שהכל אצלם בשלימות בלתי מוטבע בחומר, ומאחר שהכל הוא בשלימות אצלם אין מענישין את האדם עד שהוא בריה שלימה בצורתה. אבל בית דין של מטה שאין הכל אצלם

מהר"ל נתיבות עולם

נתיב הפרישות פ"ב

בעיניך. וביאור זה, כי האדם כל זמן שקומתו הולך וגדל דהיינו עד ד' שנה כי מן ד' שנה ואילך אינו גדל עוד, וכל זמן שגדל אין יצרו גדול כל כך אצלו, כי מותר המזון באים אל הגידול לגדל גופו, ולפיכך אין ש"ו לקטנים מפני שאין כאן מותר טבע כלל. אבל כאשר כבר גדול ואין מותר טבע בא אל גידול גופו לכך באים המותרות אל הש"ו, ולפיכך מן כ' שנה ואילך כאשר לא ישא כל ימיו בהרהורי עבירה מפני שכבר הוקבע בו המחשבה וההרהור לדבר רע, אבל אם נשא אשה קודם לא הוקבע בו יצר הרע. ואמר רב

צדקת הצדיק אות קז

כמו כן. וצריך לזה דברי תורה בדחילו, שזהו היפך דאימה ויראה, כמו שאמרו בברכות (כב.).¹³ והוא דוגמת שאמרו בפרק חלק (קח:) בדור המבול ברותחין קלקלו ברותחין נידונו. ולכך עזרא תיקן טבילה לבעלי קריין כדי לעסוק בתורה באימה כדאיתא שם, והיינו שיתקן עצמו קודם. והוא על דרך שאמרו ביומא (עב:) תורה בטהרה, ואמרינן עלה בקידושין (כט:) הא לן והא להו, וכשהתחילה תורה בבבל בטלוהו לטבילותא, דזה מיקרי ריחיים בצוארו שם בקידושין¹⁴ ובטול תורה שם בברכות, והכל אחד. שזה ענין תלמוד בבלי אעפ"י שנקרא במחשכים בסנהדרין (כד.), והיינו כמו שאמרו במועד קטן (כה.) שבבל גרמה לו לענין הארת גילוי שכינה (שלא תהיה לו), מכל מקום אמרו בסנהדרין שם מאי בבל, כלולה כו' (בלולה במקרא במשנה ובתלמוד), כי על ידי זה הוא ריבוי תורה והכל לטוב ואין כאן מקום להאריך עוד.